

Х. Жүзүмбаев атындагы мектеп-лицейи

Ачык сабак

Манасчылар

Мугалим: Шабданова Н.Д.

Манасчылар

Сабактын максаты: а) Окуучулар манасчылар жөнүндө билишет алар жөнүндө маалаыматтарды айтып бере алышат.

б) Окуучулардын сүйлөө речи ой жүгүртүүсү өсөт, кыргыз тилинде өз алдынча аткаруучулук жондомдүүлүктөрү артат

в) Окуучулар патриоттуулукка, тарыхты сыйлоого тарбияланышат.

Сабактын усулу жана формасы: Аралаш блум таксоманомиясы, кластер, топту талкуу

Сабактын темби: Жаңы теманы өздөштүрүү.

Сабактын жабдылышы: буклет манасчылардын сүрөттү, ватман, диск, DVD карточка

Сабактын жүрүшү:

Уюштуруу: Саламдашуу класстын тазалыгын көзөмөлдөп сабакка жагымдуу жагдай түзүү келгиле азыр жаз мезгили болгондуктан ушул мезгилге тиешелүү сөздөрдүү кошуп бири-бириздиги жакшы сапатарыбызды айтабыз. Мисалы: Айжан, сиз жаз гүлүндөй сулуусуз! Дастан, сиз жаз жамгырындай тунуксуз.

Үйганапшырмананы текшерүү: “Эл ичи- өнөр кенчи.”

Окуучулардын жообу. “Эгегин катуу болсо, жегенин тагтуу болот.”

Ар бир кесип ардактуу.

Ыр айтып беришет. “Ким болгум келет” темасында жазып келгендерин окуп беришет.

Жаңы тема: “Манасчылар”

Балдар манасчылар жөнүндө эмнелерди билесинер алар “манас эпосунан” айтышат музыкасы жок ырдашат С. Каралаев манасчы болгон. Баракелде балдар! Манасчылар бабабыз манастын жасаган жакшы иштерин ыр кылып ырдашат.

“Манас” эпосу кезегинде Манас баатыр менен бирге жашаган Жайсан ырчы айтып баштаган деген божомолдор бар.

IX-XX-кылымда жашаган атактуу таланттар жана чон манасчылар: Келдибек Карбоз уулу, Тоголок молдо, Куйручук, Сагынбай Орозбак уулу, Саякбай карала уулу, Жусуп Мамай. Бугунку кундо да манасчылар арбын. Аларга мисалы: Шаабай Азизов, Кааба Атабеков, Уркаш Мамбеталиев, Сейдиракманов Назаркулду айтса болот.

Сагынбай Орозбак уулу. 1867-1930жж.

Анын кандайча манас айтып калганын жөнүндө айтып берилет.

Саякбай Каралаев 1894-1970жж

XX-кылымдын Гомери атталган манасчы.

Залкар манасчынын эпоско кызыгуусу эрте башталган. Анын жөндөмдүүлүгүнө чон энесинин ар түркүн жомоктору зор таасир берген. Саякбай уламыштардан, элдик ырлардан дастандардан айткан. Өзгөчө манас эпосуна абдан кызыккан. “Манас эпосунун” үчилтигин толук айтып калтыргандарынын бири.

Дүйнө жүзү боюнча манас эпосуна тенкелген чыгарма жок. Манасчылар эпосту салт катары айтып кийинки урпактарга калтырып келишкен. Сүрөттөр менен исктен манасчылардын манас айтканы коюп берилет .

Бышыктоо: Блумдун таксономиясы боюнча 6 багыт боюнча бышыкталат. I.Топ (билим) манасчыларды атап беришет.

С. Орозбак улуу (1867-1930)

С. Каралаев (1894-1970)

2.Топ(түшүнүү) манасчылардын өз ара байланышын түшүндүрөт. Мисалы, көпчүлүгү түшкөргөндөн кийин манасчы болуп таанылган

Топ(колдону)

- “манас айтуунун максаты”
- “Манас аткарып бергиле”
- Келечек муунга эпосту калтыруу
- “Көкөтөйдүн ашынан аткарат”

Көкөтөйдүн ашынан болуп
Көк жал манас жашы болуп
Кары Кошой башы болуп
Калк жыйлып кашы болуп
Таяк жегич таяк болуп
Саа кылбасак, Манас деп
Тил укканы тил угуп
Тил уксада тил угуп
Кошойдун тилин алып
Койгулашып өлбөй деп

4.Топ (анализ)

- Манас эмнеден баштоо керек?
- Мансчылар дагы негизги нерсени бөлүп көрсөткүлө.
- Кайсы окуядан экенин кичине түшүндүрүп анан баштоо керек.
- Манасчылар эпостогу ар бир окуяны жатка билишет.

5. Топ(синтез)

- Мансчыны кандай сүрөттөсө болот
- Өзү атткаруучу, Өзү актер, Өзү дирижор, Өзү обончу

6.Топ (Баалоо)

- Мансчылар жөнүндө оюунар кандай

-Мансчылардын артыкчылыктарын сыпаттагыла

- Эпосту жакшы билишет, унутушпайт, тарбия жагына маани беришет, көнүлдү көтөрөт үйрөтөт.

- Элдин эсинде калат, эпосту салт каттары айтып, урпактарга калтырат.

Үйгө тапшырма: “Манастан” жатап келүүгө үзүндүлөр тартып берилет.

Баалоо: Өздөрүн- өзүлөрүн балашат